

Flott bok om kvalitative metoder

Kirsti Malterud
Kvalitative metoder i medisinsk forskning
 3. utg. 238 s, ill. Oslo: Universitetsforlaget,
 2011. Pris NOK 359
 ISBN 978-82-15-01800-3

Boken som Kirsti Malterud nok en gang har revidert, er etablert som en klassiker i kvalitativ medisinsk forskning i Norge og Norden. Jeg likte godt de to foregående utgavene også (1996, 2003), men denne har en annen tyngde. Den er pragmatisk orientert og hviler samtidig på en omfattende kunnskapsbase. Det er imponerende hva forfatteren har inkludert av perspektiver og diskusjoner i de 238 fullpakkede sidene. Som kvalitativ forsker finner jeg ofte inspirasjon i å lese om kvalitative forskningsmetoder, og denne boken var definitivt en «højdare» i så måte.

Boken består av fem deler som tematisk omhandler grunnlagsprinsipper, forskningsprosessen, design og feltarbeid, forholdet mellom teori og empiri, kvalitetsvurderinger, etiske utfordringer, god og dårlig kvalitativ forskning og møtet med det medisinske miljøet.

Leseren får innsiktsfulle refleksjoner om forholdet mellom kvantitative og kvalitative metoder. Forfatteren tydeliggjør forskjellene mellom dem – at tall og tekst representerer virkeligheten på ulike måter. Hun skriver godt om de respektive metodenes fortrinn og karakteristika, som at forskningsbetingelsene må holdes stabile i kvantitativ forskning, mens man i kvalitativ design tilstreber dynamikk, fleksibilitet og refleksivitet. Et klart pluss er at forfatteren også diskuterer likhetene mellom forskningstilgangene, som at forskeren påvirker forskningsprosessen – forskeren setter spor i materialet – enten designen er kvalitativ eller kvantitativ. Ved å diskutere forholdet mellom kvalitative og kvantitative metoder bidrar hun til å bygge bro mellom dem, som i seg selv er et viktig poeng.

Forfatteren gir dyptgående beskrivelser av det som er særpreg ved kvalitativ forskning, som at det ofte er et poeng å få frem motsetninger og paradokser i de fenomenene som man studerer. Likedan er det gjerne den kvalitative intervjuerens utfordring å få deltakerne til å fortelle historier om konkrete hendelser, heller enn at de skal gi korte og presise svar på forskerens velformulerte spørsmål.

Et omdreiningspunkt gjennom hele boken er betydningen av refleksivitet, likedan at det kreves både kreativitet og systematikk i tilnærming og gjennomføring. En viktig forsker kvalitet er åpenhet, for, som hun sier, kunnskapen kan finnes et annet sted enn der vi venter å finne den. Hennes insistering på kvalitet fører henne også til poenget om at kvalitative studier ikke i seg selv gir garanti mot reduksjonisme. Overveielser om hvor mange deltakere det er rimelig å inkludere, understreker også hennes inngående kunnskap på feltet: Å gå i den fellen med å velge for mange deltakere kan skape et materiale som er for stort til at man greier å gå i dybden i analysene. Da ender man fort opp i reduksjonisme, sier hun. Hennes kritiske diskusjon av begrepet og fenomenet metning er absolutt på sin plass.

Hun skriver bra og instruktivt om overførbarhet. Faren ved å bruke en kvantitativ logikk på et kvalitativt materiale er en betimelig påpekning, og forfatteren tydeliggjør hvor komplisert det er å gjøre god kvalitativ forskning. Enten det dreier seg om å intervjue eller gjøre feltarbeid kreves det at forskeren er kvalifisert og forberedt på det nitide arbeidet som det er å gjennomføre en kvalitativ studie. Hun drøfter godt de vitenskapelige kvalitetskriteriene refleksivitet, relevans og validitet.

Mot slutten diskuterer hun etiske forhold. Dette kapitlet kunne vært mer utdypet, f.eks. om informert samtykke, siden man som kvalitativ forsker ofte står i etisk krevende situasjoner. Så lenge

forskeren er sensitiv og respektfull, poengterer forfatteren betydningen av å ha tillit til at deltakere kan sette grenser selv, også når vanskelige temaer er i sentrum for forskningen. En slik påminnelse er nyttig i et felt der «alle» deltakere etter hvert blir sett som «sårbare». Gitt bokens grunnpremiss om at forskeren alltid er deltaker, kunne det ha vært spennende med en tematisering av hvilke etiske utfordringer dette gir.

Teksten er kompakt, men leseverdige. Språket er godt, presist og rikt. Bruk av meningsfulle metaforer klargjør krevende stoff, som når hun bruker bildet om «klesvask» for å illustrere hvordan man kan gå frem i analyse av et kvalitativt datamateriale.

Målgruppen er forskere innenfor medisin og andre helsefag, og boken er absolutt interessant for alle som arbeider med kvalitativ forskning, både nybegynnere og viderekomne. Noe av det viktigste er budskapet om at kvalitativ forskning ikke er noe man bare gjør, det er krevende og må læres.

Marit Helene Hem
 Senter for medisinsk etikk
 Institutt for helse og samfunn
 Universitetet i Oslo

Nyttig oversikt for studenter

Kim Bartholdy, Jane Kallesøe
Klinikbogen
 451 s, tab, ill. København: FADL's Forlag,
 2011. Pris DKK 330
 ISBN 97-87-7749-603-5

Klinikbogen står det hvitt på rødt med store bokstaver på omslaget, og jeg undrer straks på hvordan en så liten bok kan ha en så grandios tittel. Den er litt for stor til å ha i lommen, og størrelsen gjør heller ikke at den gjør seg bemerket i bokhyllen. Boken er skrevet av de danske legene Kim Bartholdy og Jane Kallesøe. Den inneholder 23 kapitler, et for hvert område som bør være dekket i klinikken.

Kapitlene har titler som *Hjertet* eller *Øjne*, som ganske enkelt beskriver hvilket område forfatterne tar for seg. I forordet skriver de at de har ønsket å utgi en bok for medisinstudenter som tar for seg det «medicinstuderende skal tilegne seg på de kliniske opphold».

Layouten er veldig godt gjennomført, både pedagogisk og utseendemessig. Den er full av lilla, grønne og illustrasjonsfylte bokser, som gjør det til en fryd for øyet å lese. Dette gjør også boken lett å slå opp i hvis det er noe man lurer på. Det er en bok som tar for seg de tingene man bør få med seg gjennom klinisk undervisning på medisinstudiet, og det man bør ha i sekken når man går ut i turnus. Det er opplagt at det kan bli mange knappe beskrivelser i en bok som ikke er på mer enn 451 sider. Denne knappheten kan til tider bli et frustrasjonsmoment, eksempelvis hjelper det lite å vite hvilke ulyder man skal lete etter hvis man ikke vet hva de betyr. Dette er dog informasjon man kan finne i andre bøker. Siden forfatterne ikke berører temaene spesielt inngående, blir boken enklere å lese og en hjelp for nybegynnere. Alt i alt er dette en bok som vil kunne vise seg nyttig for den som er på vei inn i klinikken.

Kristoffer J. Tunheim
 Redaktør av *Æsculap*